СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

ЧАСТЬ І. Established 1893. TWO SECTIONS — SECTION I.

Рік LIII. Ч. 147. Ню Йорк і Джерзі Сити, субота, 28. липня 1945. No. 147. New York and Jersey City, Saturday, July 28, 1945. Vol. LIII.

ТРИ ЦЕНТИ в Злучених Державах Америки. ПЯТЬ ЦЕНТІВ за границею Злучених Держав Америки. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237—4-0807 Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 THREE CENTS in the United States of America. FIVE CENTS elsewhere.

Якщо не піддасться, буде розторощена, кажуть Аліянти Японії

Зогляду на те, що загальна опінія є за те, щоб Японії сказати виразно, які є вимоги Аліянтів супроти неї, Злучені Держави, Британія та Китай проголосили у тій справі ультимат, від якого, як заявили, не відступлять. В ультиматі взивається Японію негайно зложити зброю і безумовно здатись, бо інакше вона буде цілковито розторощена. Якщо піддасться, гарантується їй мирне життя, але з тим, що мусить передом наступити знищення мілітаризму, покарання воєнних злочинців, встановлення демократичної системи правління, а теж обсада Аліянтами якоїсь частини властивої Японії, яка мусить теж зректись усіх загарбань, а обмежитись тільки до території, що є справжньою японською рідною землею. Ультимат не проголошено в Америці дипломатично-урядовою дорогою. Проголосив його Офіс Воєнних Інформацій. Ультимат цей викликав загальне одобрення.

ТРУМАН ЗАПОВІВ ВІЛЬНИЙ СВІТ

Промовляючи до американських вояків, що є на німецькій території під американською владою, президент Труман заявив їм, що він стоятиме за те, за що вони боролися, а саме за те, щоби в Злучених Державах і в світі люди могли жити, діяти і робити, як їм подобається.

ВАШИНГТОН ЗДИВОВАНИЙ

Провал консерватистів при виборах в Англії був в Вашинґтоні для усіх великою несподіванкою. Була певність, що консерватисти переможуть малою більшістю. При виборах заважили домашні проблеми, а не воєнні, чи міжнародні, що здобули Чорчилеви вічну славу.

ПОГОДИЛИСЬ!

Полковник Спихальскі, комуністичний посадник Варшави, написав був свого часу лист до совєтського премієра України Хрущова, з якого київське радіо подало таке: „Зрадники Сосновскі, Рачкевіч, Арцішевскі, Міколайчик і капітулянт Коморовскі дістануть таку кару, на яку заслужили. Поступимо з ним так, як ви поступаєте з українськими націоналістами". Та Міколайчик виратувався і Москва посадила його в уряді.

ДЛЯ ПОБІДИ КУПУЙТЕ БОНДИ

УЖЕ ДОХОДИТЬ ДО ІДІОТИЗМУ!

„Греко Кафтолическій Русскій День" в Пітсбурщині відбудеться 31. липня, як це проголошується. Там буде виявлена любов до віри, до „нашої карпато-рускої народности" і „карпато-рускої культури". На тому святі буде Преосв. Кир Василій. Як бачимо, то Владика не може, чи не думає, вплинути, щоби такі назви не мали місця принаймні тепер, коли вони є вже в наших часах, в найлекшім розумінню, трагі-комічними останками крайного тупоумства. На це обовязково требаб звернути увагу таки самій церковній гієрархії. Повторювання ідіотизмів про „відраїнців", як це є ще й тепер в органі католицького „Соединенія", повинно чейже заставити хоч когось з проводу до якоїсь задуми, чи можна в одному і тому самому місці писати про святу віру, а рівночасно писати неправди і небелиці про свій рідний нарід. Таж пишуть, що вони не є „українці" і покликуються на... націстівського маршала Ґерінґа, що написав у своїх записках, що „карпатороссы не украінці". Чиж це не божевілля?

„РУССКІ", А НЕ „СОВЕТСЬКІ"!

Нюйорське Новое Русское Слово подає в числі з 25. липня б. р. як фейлетон письма американського вояка російського роду, що їх надіслав з Німеччини, а в яких описує свої зустрічі з совєтськими вояками, що були в німецькому полоні, а потім зістали визволені американцями і британцями. Пише, що більшість тих полонених, з якими говорив, була знад Дніпра, що „говорила з сильним українським вимовором", але, як пише, він добре їх розумів. Совєтські вояки питали, де тепер находяться „русскіе войска". Пишучий отсе американський вояк з натиском підкресляє, що ті вояки говорили про „русскіе войска", а не про „совєтські", ні про „Червону Армію".

КОРОТКО І ЯСНО.

Москвофільський „Свет" пише про „радість на Закарпатській Руси", а це тому, що та остання злучилась „з Советським Союзом, то є з Росією", а так є, що її „впродовж многих століть тягнуло до Росії." Ще додає, що населення Закарпаття „тверде в своїй русскости" і в „своїй русскій вірі — в прадіднім православію".

ЧОРЧИЛ УСТУПИВ, АТЛІ БРИТІЙСЬКИМ ПРЕМІЄРОМ

Не то в світі, але в самій Англії, люди ще не прийшли до себе від схвилювання, коли дізнались про вислід виборів, в яких Партія Праці віднесла величезну перемогу. Отже провалилась цілковито Консервативна Партія, що її представником був Винстон Чорчил, ґеніяльний провідник в часі війни. Виходилоб, що подавляюча більшість населення тої думки, що на часи мира треба Англії іншого провідника, що репрезентує партію з іншими ідеями. Сам Чорчил, як і дотеперішній британський міністер заграничних справ Іден, вийшли послами, хоч провалився син Чорчила, а теж і зять. Партія Праці дістала 390 місць на всіх 640 в парляменті й має тамже запевнену більшість на найближчих пять років. Консерватисти здобули 195 місць, а передше мали 358. Чорчил вніс свою резиґнацію на руки короля, а Клемент Р. Атлі, провідник Партії Праці, зістав зараз принятий королем і йому поручено формування нового кабінету. Чорчил не вернеться до Берліна на наради „Трьох". На 25 міліонів голосуючих Партія Праці здобула яких 12 міліонів голосів. Тепер кажуть, що Англія піде наліво, та що це відбється на цілій світовій політиці. Чорчил заявив, що жалує, що не може ще докінчити війни з Японією, зате Атлі запевнив, що перша його ціль — приспішити кінець війни з Японією, а потім мир і добробут для всіх країв і народів.

ОПЕРА В ХАРКОВІ

В травні відновив по чотиролітній перерві свою роботу академічний театр опери і балету імени Лисенка. Іде підготовка до вистави нової опери композитора і Вериківського „Наймичка".

ЖИДИ ЯК „НАЦІСТИ"

Палестинська жидівська ґазета „Гаарец" розписується в числі з 3. червня б. р. над такою „аномалією", як обвинувачення жидів у співпраці з Ґестапо та в масовім мордованню жидів. А про такі обвинувачування доходять до Палестини вісти з різних країв, що є під советськими впливами. Советська влада звертає їх проти жидів-сіоністів. Як приклад подають зарахования Советами до „кримінальних злочинців д-ра Вільгельма Фільдермана, провідника жидів у Румунії, що стояв довгі роки на чолі жидівського „Джойнту" на Балканах. За свої протести проти знущань над жидами в часі націстівської влади в Румунії він зістав засланий на примусові роботи до Трансдністрії, звідки визволився доперва по німецькій прогрі. Тепер Совети обжаловують його, як кажеться, за те, що він протестував проти висилки жидів на примусові роботи. Совети твердять, що він протестував на те, щоб тих жидів можна було вжити для румунської армії, що тоді воювала з Советами. Це советське обвинувачення Фільдермана називають в Палестині „божевіллям".

200,000 ЧИ 20,000?

З Польщі проголошено, що в часі перебування там червоної армії засуджено 200,000 поляків як польських націстів, що співпрацювали з німцями. Потім справлено це і подано, що тільки 20,000. „Нови Сьвят" пише, що треба скорше припустити, що перша вістка є правдива, що засуджено 200,000, хоч не вірить, щоби в Польщі було навіть 200 поляків, що були би польськими націстами, бо Польща не видала ні одного Квізлінґа. Мову про 20,000 польських націстів часопис називає „провокацією".

БОЛЬШЕВИКИ ДЕКОРУЮТЬ КОРОЛЯ

Советський маршал, Федор Толбухин, удекорував „Ордером Перемоги" молодого хлопця на румунськім престолі — короля Михайла.

АТЛІ ПРО ВИБОРИ

Новий британський премієр Атлі заявив, що вислід виборів в Англії врадує у світі тих, що „вірять у свободу, демократію і соціяльну справедливість".

НЕ НАДІЮТЬСЯ ЕКСТРЕМІВ

Коли брати під увагу, що думає пересічний англієць про вислід виборів, то, як пишуть американські кореспонденти, він більше заінтересований тим, де можна дістати дешево добру рибу, ніж вислідом виборів. Це треба розуміти так, що він не надіється і від нового проводу якихсь надзвичайних, негайних перемін.

ЖНИВА НА УКРАЇНІ

Советські джерела подають, що на Україні вже почались жнива, до яких змобілізоване все населення, починаючи від 14 років життя. Теж кажеться, що Україна засіяла цього року такую площу землі, що перед війною,

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Classified Advertising Department, 595 — 7th Ave., New York 18, N. Y. BRyant 9-0582

Факти про совєтську силу

Едгар Снов, американський журналіст, відомий з своїх симпатій до Совєтів, а то й до комуністичних експериментів, написав книжку п. н. „Ди Петерн оф Совєт Павер", що щойно появилась друком. У тій книжці, згідно з заявою самого автора, мають бути зібрані самі факти, які мають висвітлити, як і на чому будується совєтська сила. Це треба розуміти так, що є зібрані факти, а нема ніякої моральної їх оцінки. Просто реєстр.

Про ту книжку написав критичну оцінку уроженець Росії, проф. М. Карпович з Гарвардського Університету, в книжковім додатку до недільного видання часопису Ню Йорк Таймс з 15. липня 1945.

Проф. Карпович пише, що не зважаючи на наголовок, що заповідає, що подасть взори совєтської сили, він таки цеї справи повно не висвітлює і повного образу зросту цеї сили не дає. Та проте признає, що в книжці є дуже важні завваження, які є правдиві, а на які вартує саме тепер звернути особливу увагу. До тих завважень зараховує проф. Карпович між іншим таке: Аргументи, щоб толерувати Совєтську Росію, бо вона залишає комунізм, не мають ніякої стійкости, бо воно в дійсности так не є.

Совєтську нову політику супроти релігії інтерпретується у світі помилково. Совєтська влада глядить на православну церкву тепер більш поблажливо тільки тому, бо „тепер може вживати церкву без страху як організацію, що є прихильно настроєна до політичного режіму, та може бути помічною в ліквідації останніх острівців опозиції в народі". А далі, що „церква стала тепер послушним знаряддям пролетарської держави", так, як була вона „знаряддям давної пануючої кляси".

В часі війни совєтська влада вживала справжніх національних кличів. Та як тільки минула воєнна небеспека, зачато наново акцію вщіплювання комуністичних доктрин в маси населення, з спеціяльним намаганням „утотожнити перемогу з проводом Комуністичної Партії".

Від Фінляндії до Балкану ідуть дійсно великі переміни і то без „пролетарських революцій". Переводяться вони всюди під наглядом і проводом Совєтів. І теж під натиском „політичної поліції", яка у всіх краях діє на один і той самий лад. Це є тепер ось ті „модерні" революції, що їх підготовлює і проводить ними у згаданих краях поліція, при допомозі совєтських, окупаційних сил. Основне в тих перемінах є те, що ті краї обовязані опиратись на Совєти.

Всюди, у всіх тих краях, одна і та сама „чистка", не тільки фашистів і їхніх симпатиків, але й „ворогів народу". А до тих останніх зараховуються уже різнородні елементи, що стоять перешкодою у здійснюванню нових реформ, чи ті, що не погоджуються з про-совєтською політикою наставлених при помочі Совєтів у тих різних краях урядів.

Самовладне вирішування Совєтами питання національних меншин, а не вирішування шляхом плебісциту чи міжнародного арбітражу.

Нестерпне відношення Сталіна до російських емігрантів, що їх використовують чи можуть використовувати чужі держави, що є настроєні проти Совєтів. Це, як пояснює проф. Карпович, треба розуміти як вимогу Совєтів, звернену до урядів чужих країв, на видавання політичних емігрантів, що походять з земель, що є під Совєтами.

Відмова демократичних свобід тим „ворогам народу", про які була вище згадка.

Розуміння свободи слова, преси, зборів чи релігії в такий спосіб, який практикований в Совєтах, а не в англо-саксонських краях.

Східно-европейські справи, пише проф. Карпович, як виходило б з книжки Снова, вже є віддані в руки Совєтів. А коли далі говориться про порозуміння між Америкою, Англією і Совєтами, то це не відноситься до східно-европейських країв, а більше щодо Азії. Бо щодо Европи то вже вирішено в Ялті, хто, де і як має господарити. Знов судьба східної Европи зістала вирішена з кінцем 1944 року — в Москві.

Як ті всі речі погодити з зобовязаннями Аліянтів не мішатись у внутрішні справи визволених країв і з демократичними методами, які приобіцяно вживати, на те проф. Карпович не знаходить відповіди в книжці Снова. Проф. Карпович не може теж зрозуміти, як можна те все погодити з програмою ґарантування Східній Европі постійного і тривкого мира. І на це Снов не дає відповіди, бо він тільки стверджує факти.

З НАДІСЛАНИХ ДО РЕДАКЦІЇ ЛИСТІВ

Пише молодий ремісник, українець з Галичини, що є в тій частині Німеччини, яка є під американською владою:

„Найдорожча Родино, може одинока, що ще при життю. Ми знаходимось в тій хвилині як на вулькані. Не знаємо, що принесе зовтра і де ми опинимось. Ми вже тут 11 місяців, 8 місяців жили у Відні, а вже три місяці живемо в горішній Баварії. Тут є наших дуже багато. Уся інтелігенція. Життя тяжке, таке, якого люди ще не переживали".

У другому листі:

„Маємо документа як бездержавні, але не знаємо, що з ними зроблять... До дому вертати не хочемо, хочби ми мали жити в найтяжчих умовинах... Нас тут сотки тисяч. Що буде усім, то буде й нам, тільки маємо страх, щоб нас силою не відставили до „батька"... Ви були в нас на відвідинах в 1930 році, але якби Ви були в 1939 році то Ви булиб не пізнали наших сіл. Ми вже були перевищили усіх своїх сусідів. У нас була ідея понад усе і наш селянин перевищував інтелігента наших сусідів".

„ПЕРЕУЧУЮТЬ"

Якийсь К. Литвин пише про те, як то совєтська влада переучує західних українців, а зокрема українських інтелігентів.

Читаємо про це в большевицьких У. Щ. Вістях таке:

„Перед нами повстало завдання — бистро і вміло організувати ідейно-політичну роботу серед мас, щоденно викривати запроданчу діяльність українсько-нмецьких націоналістів. Партійні організації посилили працю між інтелігенцією. Інтелігенція західних областей в своїй подавляючій більшості не перейшла тої школи політичного вишколу і ідейної загартованости, яку в радянських умовинах пройшла інтелігенція східних областей УРСР. Партійні організації використовують різні форми політичного освічення інтелігенції. В західних областях Радянської України під теперішню пору працює 225 районних партійних шкіл. В них разом з комуністами і комсомольцями виучують історію і теорію большовицької партії тисячі безпартійних учителів, лікарів, агрономів й інших робітників умової праці. В обласних центрах існують 6 вечірних університетів марксизму-ленінізму, в яких учаться коло 1,000 осіб".

МОЖЕ СТАТИ СЛАВНИМ СКРИПАКОМ

„Асошейтед Борд" Королівських Шкіл Музики в Лондоні, це є Королівської Академії і Королівської Колегії Музики проголосив вислід іспитів з музики. Молодий хлопець з українського роду, Андрій Бабинчук, зложив іспит з музики на скрипці з ґрейду семого з відзначенням, осягнувши 133 точок. Знавці кажуть, що він уже має всі прикмети правдивого скрипака.

НЕ МІШАЄТЬСЯ ДО ЦЕРКОВНИХ СПРАВ.

„Американско Русский Карпаторусский Союз" проголосив, що його членами є люди, що є під різними церковними юрисдикціями, а сам він одержує матеріяльну і моральну допомогу від різних православних єпископів, а також і від парохій, що є під „унiятськими юрисдикціями". Одначе сам він — не звязаний з ніякою юрисдикцією.

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА".